

INTERVIEW ■ WETSDOKTER WERNER JACOBS HAALT DE WAARHEID UIT DE DODEN

'Weinig mensen zijn betere sarcasten dan wij'

Kim De Gelder. Jonathan Jacob. De gefolterde en verkrachte baby Emma. Forensisch patholoog Werner Jacobs speelde een cruciale rol in de zaken die Vlaanderen de voorbije weken wakker schudden. Een gesprek over advocatentruken, autopsieën, emotionele betrokkenheid en het DNA van Christus.

ANN-SOFIE DEKEYSER FOTO'S DRIES LUYTEN

Voor hij me binnenlaat in het forensisch mortuarium sluit hij de lijkzak op zijn tafel van roestvrij staal. 'Een man in verregaande staat van ontbinding, dat wil je niet zien.' Hij rolt hem de koelcel in en gaat nog wat longen en hersenen versnijden. De stukjes organen komen uit een rek vol doorzichtige potten met stukjes longen, nieren, harten en keelskeletten op sterk water. 'We versnijden ze om er flinterdunne plakjes van te maken die we microscopisch onderzoeken.' Een koelkast zit propvol dozen met stalen bloed en andere lichaamsvochten. 'De lading verdachte overlijdens van deze maand. We weten weer wat gedaan.'

Werner Jacobs is wetSDokter - of juist: forensisch patholoog - en medisch coördinator van het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen. Er passerden al om en bij de drieduizend lijken door zijn handen en elk jaar komen daar 200 tot 300 autopsieën bij. Hij onderzoekt ook nog levende slachtoffers en daders van huishoudelijk geweld, kindermishandeling, verkrachting en moordpoging. Zo kwam hij, net na de steekpartij in Fabeltjestaad, oog in oog te staan met Kim De Gelder en onderzocht hij al diens slachtoffers, wonde na wonde. Zijn forensisch team ontdekte dat De Gelder ook Elza Van Raemdonck had vermoord. De link was één bloedspatje van haar op het laatste T-shirt uit de garderobe van De Gelder dat geanalyseerd werd. Ook Jonathan Jacob, de jonge man die stierf in een Mortsele cel nadat het Bijzondere Bijstandsteam was binnengevallen, passerde door zijn handen. 'Dood veroorzaakt door een leverscheur

van tien centimeter en een gescheurde buikader, als gevolg van het politiegeweld', concludeerde Jacobs. De wetSDokter legt zijn kogelwende vest opzij voor hij gaat zitten. 'Deze doe ik meestal aan als ik naar een plaats delict moet. Onlangs liep na een dodelijke schietpartij de verdachte nog gewapend rond. Ik had een makkelijke schietschijf kunnen zijn.' Jacobs staat stevig in zijn werkschoenen, onmogelijk verwisselbaar met het schoeisel van zijn collega's, want gelabeld 'de professor'.

'We stevenen af op het faillissement van de forensische geneeskunde'

Deze week werd de wijsheid van de professor niet zomaar voor waar aangenomen. Coup de théâtre in het hof van assisen. Vier uur lang haalde Jacobs alles uit de kast om aan te tonen dat de acht maanden oude Emma is gestorven aan de gevolgen van een hersenvliesbloeding, veroorzaakt door hard en wild schudden, en een buikvliesontsteking door een gepenetreerde darmwand na anale penetratie. 'Niets van', beweerde van De Gelder dat geanalyseerd werd. Ook Jonathan Jacob, de jonge man die stierf in een Mortsele cel nadat het Bijzondere Bijstandsteam was binnengevallen, passerde door zijn handen. 'Dood veroorzaakt door een leverscheur

de vrijspraak. Na een behoorlijke scheldpartij ('U weet niks van pathologie af', 'Uw foto's zijn gemanipuleerd') haalde Jacobs zijn gram, de stiefvader kreeg derbij jaar cel.

Het was een clash die je veel verwacht in de gerechtspychiatrie, een subjectievere materie. Is forensische pathologie dan geen exacte wetenschap?
'Vaststellingen zijn vaststellingen. De conclusies die je eruit trekt, kunnen in sommige gevallen voor interpretatie vatbaar zijn. Maar hier was ik heel zeker. De verklaring van de tegenexpert was nonsens.'

'Het is een nieuwe tendens, die tegenexpertes bij autopsieverlagen. Een advocatentruuc om de schijn van onenigheid op te wekken, meer dan om de gerechtssdeskundige echt op fouten te betrappen. Verwarring scheppen, kan werken voor een lekenjury. Dat sommige dokters zich voor de kar van een advocaat laten spannen, is een kwalijke evolutie.'

U heeft uw standpunt vurig verdedigd. Voelt u dan emotionele betrokkenheid?

'Nee, ik heb mijn verantwoordelijkheid genomen. De stiefvader en moeder zaten beiden in de schulddigdenbank. Er was geen advocaat voor Emma. Niemand heeft het voor dat kind opgenomen, behalve ik. Zonder mij zou de conclusie op het einde zijn geweest dat er niets aan Emma mankeerde. Zo was het ook begonnen. De eerste diagnose was wiegendood. En wat dan met het feit dat die baby al twee keer een zware beenbreuk had gehad? Wat met het buikletsel? Het hersenletsel? De vele blauwe plekken? De openstaande anus? 'Tja dokter, heeft dat wel zoveel te betekenen?', hoor ik dan.'

Als zo'n baby op uw tafel ligt,

kijkt u dan naar een persoon of een abstract lichaam?

'Naar een object, een forensisch onderzoeksobject. Dat is de klik die je moet maken. In die zin is het niet veel anders dan wanneer je een bivalknuts of een koevoet moet analyseren. Het klinkt misschien raar dat ik een baby op dat moment zie als een object, maar hoe moet ik het anders bekijken? Als een doodgeslagen kind? Dan ben ik niet meer neutraal. Tijdens het onderzoek de mens tijdelijk kunnen depersonaliseren is een must in dit vak. Ik kon dat van de eerste dag. Vraag me niet hoe. Het is iets dat je kan of niet kan, leren doe je het niet.'

U heeft grote technologische evoluties meegemaakt. Wat staat ons nog te wachten?

'Ik heb in België de eerste virtuele lijkschouwing uitgevoerd. Nu wordt dat als valabele techniek beschouwd. Zo scannen we een lichaam volledig om het driedimensionaal te reconstrueren. Dat levert indrukwekkende beelden op en gaat door huid, botten en zacht weefsel. Bij schotwonden kun je zo perfect de kogelbaan door het lichaam afleiden. Waarschijnlijk kunnen we over enkele jaren zelfs hologrammen maken. Er zijn mensen die beweren dat de wetSDokter op termijn radioloog zal worden.'

Merkt u een verschuiving van het traditionele politespouw naar hoogtechnologisch onderzoek?
'Ja, sinds de Salduz-wet. Bij het eerste gesprek met de verdachte kan de advocaat al meteen tussenbeide komen, daardoor vermindert de waarde van het klassieke verhoor. Dus verplaatst de focus zich naar ons werk. Als wij eerst een forensisch bewijs vinden, is het nadien voor de politie gemakkelijker om de verdachte vast te rijden. Vandaar dat het zo jammer is dat de minister van Justitie wil besparen op gerechtskosten, terwijl het forensisch onderzoek net veel belangrijker wordt.'

Een budget van meer dan honderd miljoen is niet voldoende? Dat geld wordt ook gebruikt om de paterkes te betalen van de juryleden in assisenzaken. Het is minister Turtelboom die beslist waar

Heeft u ook, zoals de wetSDokters op tv, een blonde assistent

Werner Jacobs: 'We zitten nu al elk jaar naar schatting aan een 150-tal moorden die onterecht als natuurlijke overlijdens zijn bestempeld.'

te van 1,80 meter op pumps? Die van mij heeft bruin haar, is 1,70 meter en haat hoge hakken. Maar ze was wel Miss Antwerpen, dus ik klaag niet.'

Merkt u een verschuiving van het traditionele politespouw naar hoogtechnologisch onderzoek?

'Ja, sinds de Salduz-wet. Bij het eerste gesprek met de verdachte kan de advocaat al meteen tussenbeide komen, daardoor vermindert de waarde van het klassieke verhoor. Dus verplaatst de focus zich naar ons werk. Als wij eerst een forensisch bewijs vinden, is het nadien voor de politie gemakkelijker om de verdachte vast te rijden. Vandaar dat het zo jammer is dat de minister van Justitie wil besparen op gerechtskosten, terwijl het forensisch onderzoek net veel belangrijker wordt.'

Een budget van meer dan honderd miljoen is niet voldoende? Dat geld wordt ook gebruikt om de paterkes te betalen van de juryleden in assisenzaken. Het is minister Turtelboom die beslist waar

de prioriteiten liggen. Misschien moet daar iets veranderd worden. Justitie slaagt er nu al niet meer in haar deskundigen fatsoenlijk en tijdig te betalen, we stevenen af op het faillissement van de forensische geneeskunde. Er zijn in Vlaanderen al maar zes of zeven voltijdse forensisch pathologen.'

'Intussen stapelen de honderden seksuele-agressiekiten met bruikbare spermastoren zich op, zonder dat ze onderzocht worden. Verkrachters die op basis daarvan misschien zouden kunnen geklikt worden, blijven vrij rondlopen. Dat is de verantwoordelijkheid van Justitie. Het is echter nogal hypocriet van de minister om eerst voor de camera te beweren dat forensisch onderzoek uitermate belangrijk is om vervolgens te besparen op de middelen voor goed forensisch onderzoek. Als besparen je standpunt is, moet je accepteren dat het dark number groot wordt. We zitten nu al elk jaar naar schatting aan een 150-tal moorden die onterecht als natuurlijke overlijdens zijn bestempeld.'

Waarover breekt u uw hoofd? Het antwoord op 'Hoe lang heeft

het geduurd voor hij dood was?' wanneer iemands keel is toegesnepen. Dat kunnen we nog niet echt nauwkeurig zeggen. En de klassieker die de nabestaanden altijd willen weten: 'Hoe lang heeft het slachtoffer afgezien?'. Op dit ogenblik hebben we daar nog geen duidelijk antwoord op.'

U ziet enkel verdachte en geweldadige overlijdens. Wat doet dat met uw mensbeeld?

'De Romeinen sloegen elkaar ook al de kop in, wij doen dat tweeduidig jaar later nog. Tot daar de beschaafde mens. Geweld is eigen aan de menselijke samenleving, maar de vormen van geweld zijn veranderd. Anno 2013 is de kans veel groter dat het ook u en mij overkomt. De geweldsdelicten tussen wildvreemden nemen toe en de mate van agressie ook. Gratiut geweld is een risico voor iedereen die buitenkomt.'

'Denken hoe je aan je einde gaat komen, is iets dat de meeste niet terminaal zieke mensen niet doen. Wel, wij kunnen niet anders want we worden er constant mee

geconfronteerd. Wat maakt de lijkgeur en het snijden in doden draaglijk?

'Humor - weinig mensen zijn betere sarcasten dan wij - en muziek uit de jaren 80. Daar luister ik naar tijdens de autopsieën, en mijn assistenten zijn verplicht mee te luisteren. Ik ondervraag ze er ook over. 'Wie zingt dat?'. Dat geeft ze extra stress, zo weten ze wat werken onder druk is. (lacht) Maar het is ook gewoon hilarisch als je iemand voor je hebt die gestorven is aan een overdosis cocaïne en je hoort Clapton op de achtergrond: 'If your thing is gone and you wanna ride on, cocaine/ Don't forget this fact, you can't get it back, cocaine'.'

Het DNA-profiel van Christus zou in uw databank zitten. (Lacht onbedaarlijk) Kloopt. Een pastoor kwam langs met een Christusbeeld dat bloed hield. Als dat bloed van Christus was, dan heb ik wetenschappelijk kunnen vaststellen dat Christus een vrouw was. Of een scoutsmeisje dat die pastoor goed liggen had.'

'Binnen vijf tot tien jaar kunnen we gezichtsreconstructies maken aan de hand van een DNA-profiel'

'Geweldsdelicten tussen wildvreemden nemen toe en de mate van agressie ook. Gratiut geweld is een risico voor iedereen die buitenkomt'